

MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN ŞARKILARIN MÜZİK ÖĞRETMENLERİ TARAFINDAN PİYANO İLE EŞLİKLENMESİ

Yard.Doç.Dr.Selçuk BİLGİN*

Bilindiği gibi, müzik eğitiminde kullanılan şarkılar, öğrencide müzik eğitiminin hedefleri doğrultusunda davranış değişiklikleri oluşturma sürecinde müzik öğretmenin en büyük yardımcısıdır. Müzik eğitiminde kullanılan bu şarkılar, eğitsel amaçla bestelenmiş ya da okul müziği özelliklerinin taşıyan tek sesli, çoksesli ve eşlikli şarkılardan oluşmaktadır.(Uçan, 1990)

Müzik eğitiminin hedefleri doğrultusunda davranış değişiklikleri oluşturma sürecinde müzik öğretmenin en büyük yardımcısı olan bu şarkıların öğretimi sırasında müzik eğitiminin temelini çocuğun kendi sesi teşkil etmektedir. Fakat ses müziğini destekleyecek, onu zenginleştirecek, çocukta çok seslilik zevkini uyandırmaya yardımcı olacak ve seslerin tanınmasını çabuklaştıracak çalgılar da okul müzik eğitiminin ayrılmaz unsurlarıdır.

Kullanım amaçları bakımından okul müzik eğitiminde çalgılar;

- Öğretmenin kullanacağı çalgılar
- Öğrencinin kullanacağı çalgılar

olarak ayrılabilir.

Bir çalgının müzik öğretmeni tarafından derste iyi kullanılmasının etkinliği tartışılmaz durumdadır.

Müzik öğretmenleri çalgılarını sınıfta solfej eğitimi yaparken yardımcı, dinleti yaparak ve şarkılara eşlik ederek de beğeni eğitiminin gereği olan bir araç olarak kullanırlar. Bu durum müzik eğitiminde kullanılan çalgıların, müzik eğitiminde öğretici ve estetik amaçlara göre işlevlerinin olduğunu ortaya koyar.

Yönetken'e göre, sabit perdeli olması, ses sınırlarının genişliği, armonik-polifonik karaktere sahip eşlik çalgısı olarak kullanıma uygunluğu, her çeşit çok sesli eserin indirgemesinin icra edilebilirliği, koral ve orkestral eserlerin çalınabilirliği ve eser analizine elverişli olması bakımından piyano müzik eğitiminde, müzik öğretmenin kullanacağı temel çalgıların başında gelmektedir.

Piyano ile yapılan eşliklerde, müzik öğretmenleri öğrencilerle beraber müzik yapmak, onları aynı tempo ve ton içinde tutmak yanında, şarkıyı söylerken

* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

öğrencilerin piyanoyu dinlemelerini sağlayarak onlara çok seslilik duygusunu da kazandırmış olurlar. (Zuckmayer ve diğerleri, 1976)

Ercan'a göre de "Piyanosuyla okul şarkılarına eşlik edebilen, bizzat kendisi çalarak müzik dinletme gibi etkinliklerde bulunan öğretmen, dersini zevkle izlenir hale getirdiği gibi, öğrenciye de beğeni kazandırmış olacaktır"

Piyanoya hakim olan ve çaldığı eserlerin en küçük ayrıntısına kadar ilgilenen bir müzik öğretmenin mesleğinde piyanodan etkili bir şekilde yararlanması "Armoni" konusunda da yeterince bilgiye sahip olmasını da gerektirmektedir.

Müzik öğretmenleri çalabildiği eserleri iyi çalabilmesi ve ifade edebilmesinin yanında, müzik öğretmenliğinde "Armoni" bilgisinden okul şarkılarının armonik analizinde ve piyano eşliği oluşturmada yararlanırlar.

Müzik öğretmeni solfej öğrenmekle müziğin lisanına sahip olur, piyano ile de sanatla arkadaşlık edinir. Armoni ile ise müziği en ince ayrıntılarına kadar iyice öğrenir. (Lavignac, 1939)

Okul müzik eğitiminde yer alan şarkılar ezgi, armoni, form ve öteki müzikal öğeleri açısından farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar müzik öğretmenin her eseri, ezgi, armoni, form, ve öteki müzikal öğeler açısından inceleyebilecek, yazılı, sözlü, olarak çözümleyebilecek bilgi ve becerilere sahip olması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Müzik öğretmenin bir şarkıya piyano eşliği yazabilmesi için, ezgi ve eşlik partisi arasındaki ritmik-armonik vb. ilişkiler açısından inceleyebilmesi, ele alınan ezginin armonik ve ezgisel çözümlenmesini yapabilmesi, eşlik partisindeki akorların birbirlerine bağlantılarını, ezginin ritmik yapısına ve üslubuna uygun eşlik figürlerini arayıp bulabilmesi, ezgi ile eşlik partisinin organik ve estetik bütünlük taşımasına dikkat edebilmesi gerekmektedir. (Sun, 1989)

Bir şarkıya eşlik çalışmaları; müziksel işitme yeteneği, müzikal çözümlenme, armoni-kontrpuan, eşlik yazımı bilgilerine ve bu amaçla yazılmış uygun örneklerin yeterince incelenip tüketilmesi ile yakından ilişkilidir. Armoni ve ezginin uyumlu ve seri şekilde bir araya getirilmesi, piyano ve değişik çalgılar ile şarkılara eşlik edilmesi müzik öğretmenin bilgi becerilerinin uygulamaya anında aktarmasıyla mümkündür. (Brings ve diğerleri, 1979).

Müzik öğretmenleri tarafından kazanılan bu bilgi ve becerilerin ders içi ve ders dışı etkinliklerde kullanılması istenen ve beklenen bir durumdur. Bu bilgi ve beceriler ders içi ve ders dışı etkinliklerde, müzik öğretmenleri tarafından bilgi ve beceri seviyelerine göre uygulamaya farklı düzeylerde yansıtılabilir.

Müzik öğretmenlerinin bir şarkıya I (Tonik), IV (Subdominat), V (Dominant), hatta I (Tonik),V (Dominant) gibi esas uygulamalarla olduğu gibi, bilgi ve beceri

düzelelerine göre yan dereceler ve ara dominantlar kullanarak eşlik etmeleri mümkündür.

Lied eşliğı örneğı

Örnek :1

Müzik Öğretmenleri, bir şarkıyı bilgi ve beceri düzeylerine göre farklı şekilde armonik olarak çözümlerabilirler.

SONBAHAR

I-----	V-----	I	V-----	I		
I-----	V-----	I	V-----	I		
I-----	V-----	I	V#-----	II	V-----	I
I-----	V-----	I	V7#-----	II	V7-----	I

Örnek :2

Müzik öğretmenlerinin, bilgi ve beceri düzeylerine göre farklı şekilde armonik olarak çözümledikleri şarkının akorları armoni kurallarına göre bağlanır.

Ezgi

Akor Bağlanışları 1

Akor Bağlanışları 2

Akor Bağlanışları 3

Örnek 2'de görüldüğü gibi akor bağlanışları müzik öğretmeni tarafından bir eşlik modeli olarak değerlendirilebilir.

Örnek:3 Müzik öğretmenleri, bilgi ve beceri düzeylerine göre farklı figürler ile bir şarkıya eşlik yapabilirler.

3.1

Ezgi

Eşlik Modeli 1

Eşlik Modeli 1

Eşlik Modeli 1

I----- V----- I V7----- I
I----- V----- I V7----- I
I----- V----- I V7----- I

3.2

Ezgi

Eşlik Modeli 2

Eşlik Modeli 2

Eşlik Modeli 2

I----- V----- I V7----- I
I----- V----- I V7----- I
I----- V----- I V7----- I

3.3.

Ezgi

I----- V7----- I
 I----- V----- I V7----- I
 I----- V----- I V7----- II V7----- I

Eşlik Modeli 3

Eşlik Modeli 3

Eşlik Modeli 3

3.4.

Ezgi

I----- V7----- I
 I----- V----- I V7----- I
 I----- V----- I V7----- II V7----- I

Eşlik Modeli 4

Eşlik Modeli 4

Eşlik Modeli 4

Örnek 3'ün 1,2,3,4'ün de görüldüğü gibi müzik öğretmenlerinin bilgi ve beceri düzeylerine göre 4 yol izlenmiş ve farklı eşlik figürleri fakat aynı akorlar kullanılmıştır.

Sonuç olarak çevreden evrene ilkesinden hareketle müzik öğretmeni adaylarının eğitimi sürecinde iç içe olduğu derslerden hareket edilerek eşlik modelleri incelenmeli ve Bireysel Ses Eğitimi, Bireysel Çalgı Eğitimi, Piyano Eğitimi, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi, Eşlik, Armoni-Kontrpuan ve Eşlik vb. derslerin repertuarında yer alan ve okul şarkılarına eşlik edilmesinde kullanılabilir eşlik modelleri ile ilgili olarak, müzik öğretmeni adayı bilgilendirilmelidir.

Örnek 4. 1 (Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi repertuarına ilişkin eşlik örneği)

Lavignag 1/A
No 113

Piano

Örnek 4. 2. (Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi repertuarına ilişkin eşlik örneği)

Lavignag 1/A
No 124

Piano

Örnek 4. 3. (Bireysel Ses Eğitimi-Bireysel Çalgı Eğitimi “Şan” repertuarına ilişkin eşlik örneği)

Schubert
Wiegenlied

Piano

The image shows the first two measures of Schubert's 'Wiegenlied'. The vocal line is in the treble clef, and the piano accompaniment is in the grand staff (treble and bass clefs). The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is common time (C). The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a simple bass line in the left hand.

Örnek 4. 4. (Piyano eğitimi repertuarına ilişkin eşlik örneği)

ALABALIK

F.Schubert

Piano 1

Piano 2

The image shows the first three measures of Schubert's 'Alabalık'. It is a two-piano piece. The top part, labeled 'Piano 1', is in the treble clef and features a melody with a dotted quarter note followed by an eighth note. The bottom part, labeled 'Piano 2', is in the bass clef and features a steady eighth-note accompaniment. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is common time (C).

Örnek 4. 5. (Bireysel Çalgı Eğitimi repertuarına ilişkin eşlik örneği)

TÜRK MARŞI

W.A.Mozart

Violin

Piano

The image shows the first three measures of Mozart's 'Türk Marşı'. The violin part is in the treble clef and features a melody with a dotted quarter note followed by an eighth note. The piano accompaniment is in the grand staff (treble and bass clefs) and features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a simple bass line in the left hand. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 2/4.

Örnek 4. 6. (Okul Şarkısı repertuarına ilişkin eşlik örneği)

YAŞASIN OKULUMUZ

Solo

Piano

Da ha dün an ne mi zin

Bu bilgiler doğrultusunda, Türkiye şartları göz önüne alınarak, nasıl bir müzik öğretmeni yetiştirileceği, bunların nasıl bilgilerle donatılacağı daha gerçekçi biçimde saptanmalı, müzik öğretmeni adaylarının eğitimi sürecinde iç içe olduğu derslerin her yönüyle “müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği kapsam, düzey ve nitelikte” olması gerektiği temel ilkesinden yola çıkılmalı ve müzik öğretmeni adayları okul şarkılarının piyano ile eşliklenmesinde izlenmesi gereken yöntem ve basamaklar konusunda bilgilendirilmelidir.

KAYNAKLAR

Uçan, A., Orta Öğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi ve Sorunları Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi No:7. s.239 (1990)

Zuckmayer, E., Çangal, N., Atalay, A., Müzik Teorisi, Yaykur Açık Yüksek Öğretim Dairesi Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümü Ankara, s. 11,13 (1976)

Lavıgnac, A., Musiki Terbiyesi Kanaat Kitabevi s.96, İstanbul

Sun, M., Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri Yüksek Lisans Programı Ders Notları G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü, s.1,3 (1989)

5. Birings, A., Burkhart, C., Kamien, R., Kraft, L., Pershing, D., A New Approach

to KEYBOARD Harmony Norton and Company .Inc. New York s.40,41 (1979)